

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 49/2018-22

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí pléna 5. decembra 2018 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátkou JUDr. Adrianou Ručkayovou, advokátska kancelária, Inovecká 8, Nové Mesto nad Váhom, vo veci sťažnosti „pre nezákonnosť volieb zo dňa 10.11.2018 v obci Dolné Srnie“ a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 16. novembra 2018 elektronicky a 20. novembra 2018 poštou doručené podanie [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka“) označené ako „volebná sťažnosť – Sťažnosť na porušenie práva, podľa čl. 129 Ústavy SR“, ktoré podľa obsahu možno kvalifikovať ako sťažnosť podľa čl. 129 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ktorou namieta neústavnosť a nezákonnosť volieb starostu obce Dolné Srnie konaných 10. novembra 2018.

Sťažovateľka uvádza, že sťažnosť podáva ako kandidátka na starostku, ktorá získala 105 hlasov, teda 22,73 % oprávnených voličov.

Sťažovateľka v odôvodnení sťažnosti uviedla:

«V deň konania volieb, t. j. 10.11.2018 sa sťažovateľka dostavila do volebnej miestnosti v obci Dolné Srnie za účelom hlasovania. Tak ako ustanovuje zákon predložila volebnej komisii doklad totožnosti, za účelom jej identifikácie v zozname voličov. Následne ju volebná komisia požiadala o podpis v zozname voličov a vydala jej hlasovací lístok a obálku... sťažovateľke bol zo strany volebnej komisie predložený dokument, ktorý bol celý prekrytý papier a bolo jej ukázané len miesto kam sa má podpísať. Na základe uvedeného sťažovateľke nebolo umožnené z ich strany zistiť/vidieť skutočnosť, či sa vôbec podpisuje k svojmu menu alebo nie, respektíve či vôbec podpisuje zoznam voličov. Teda nemala vedomosť či podpisuje prevzatie hlasovacieho lístka za seba... Takmer všetci obyvatelia obce mali rovnakú skúsenosť a bolo im zo strany volebnej komisie, bez toho aby videli k akému menu sa v zozname voličov podpisujú, respektíve čo podpisujú a či vôbec zoznam voličov, ukázané len prázdne miesto kde majú dať podpis, zvyšok bol prekrytý. Touto cestou preto ako právny zástupca kandidáta, ktorý vo voľbách dosiahol 22,73 % v súlade s ustanovením § 59 zákona o organizácii Ústavného súdu SR a konaním pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov podávame sťažnosť pre nezákonnosť volieb zo dňa 10.11.2018 v obci Dolné Srnie...»

Podľa čl. 30 ods. 1 Ústavy SR: „Občania majú právo zúčastňovať sa na správe verejných vecí priamo alebo slobodnou voľbou svojich zástupcov. Cudzinci s trvalým pobytom na území Slovenskej republiky majú právo voliť a byť volení do orgánov samosprávy obcí a do orgánov samosprávy vyšších územných celkov.“ a odsek 3 „Volebné právo je všeobecné, rovné a priame a vykonáva sa tajným hlasovaním. Podmienky výkonu volebného práva ustanoví zákon.“ a odsek 4 „Občania majú za rovnakých podmienok prístup k voleným a iným verejným funkciám.“ Podľa čl. 46 ods. 1 „Každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.“ Máme za to, že v súlade s vyššie uvedenými ustanoveniami voľby ako aj ich priebeh bol nezákonný a došlo zo strany volebnej komisie k porušeniu zákona č. 180/2014 Z. z. o podmienkach

výkonu volebného práva v znení neskorších predpisov, ktorý ustanovuje v § 24 odsek 2 spôsob hlasovania nasledovne: „Volič po príchode do volebnej miestnosti preukazuje svoju totožnosť občianskym preukazom alebo iným úradným dokladom, ktorý obsahuje podobizeň voliča a všetky údaje uvedené o ňom v zozname voličov, ak v osobitnej časti nie je ustanovené inak. Okrsková volebná komisia zakrúžkuje poradové číslo voliča v zozname voličov a vydá mu hlasovací lístok a obálku. Prevzatie hlasovacieho lístka a obálky potvrdí volič v zozname voličov vlastnoručným podpisom; ak tak urobiť nemôže alebo ak prevzatie hlasovacieho lístka a obálky odmietne podpísať, predseda okrskovej volebnej komisie poznamená túto skutočnosť v zozname voličov. Okrsková volebná komisia vykoná pri podpise voliča opatrenia na ochranu osobných údajov ostatných voličov zapísaných v zozname voličov. Ak volič nepreukáže svoju totožnosť do skončenia hlasovania, hlasovanie sa mu neumožní. To platí aj pre hlasovanie mimo volebnej miestnosti.

Ak ide o obvineného alebo odsúdeného, preukazuje sa jeho totožnosť preukazom odsúdeného, alebo preukazom obvineného, alebo svedectvom dvoch príslušníkov Zboru väzenskej a justičnej stráže prítomných v miestnosti ústavu, v ktorej sa má hlasovanie vykonať.“ V zmysle vyššie uvedeného volebná komisia mala urobiť opatrenia len na ochranu osobných údajov ostatných voličov zapísaných v zozname voličov, avšak namiesto toho prekryla celý zoznam voličov papierom a opätovne uvádzame ukázala voličom len miesto kde sa majú podpísať bez toho, aby mohli vidieť svoje meno a údaje, teda svojim podpisom sa pri mene identifikovať. Radi by sme na tomto mieste uviedli aj to, že vôbec nemuselo ísť ani o zoznam voličov, keďže všetko bolo prekryté a teda voliči ani nevedeli reálne čo podpisujú. Sme názoru, že voľby sú všeobecne uznávaný demokratický prostriedok, prostredníctvom ktorého dochádza k pravidelnému obnovovaniu verejnej moci prostredníctvom občanov, teda voličmi, ktorý sú oprávnení voliť v zmysle zákona. Podstatou vyššie uvedených článkov Ústavy, najmä článku 30 je predovšetkým ochrana aktívneho a pasívneho volebného práva. Teda nie len právo občanov voliť svojich zástupcov do orgánov verejnej moci ale garantuje aj právo uchádzať sa o zvolenie do funkcie starostu obce, poslanca obecného zastupiteľstva a to za rovnakých podmienok pre každého. V zmysle judikatúry sa pod zákonnosťou volieb do orgánov územnej samosprávy treba rozumieť uskutočnenie volieb v súlade so všetkými dotknutými volebnými predpismi s právnou silou zákona (PL. ÚS 34/99 alebo PL. ÚS 82/07), pričom podľa ustálenej judikatúry ústavného

súdu zistená nezákonnosť volieb do orgánov územnej samosprávy musí byť v príčinnej súvislosti s takým následkom porušenia práv dotknutých osôb, ktoré je v konečnom dôsledku porušením volebného práva a jeho princípov (PL. ÚS 21/94 alebo PL. ÚS 82/07)... Máme za to, že konaním volebnej komisie došlo k porušeniu zákona a ide o závažné porušenie, a to z dôvodu, že voľby neboli transparentné a máme za to, že týmto konaním s vysokou pravdepodobnosťou došlo k manipulácii volieb samotných. Celé konanie volebnej komisie vzbudzuje pochybnosti a sme názoru, že je spôsobilé preukázať porušenie volebného zákona a dokonca týmto konaním mohlo dôjsť k nepriamemu ovplyvňovaniu výsledkov volieb. Na preukázanie našich tvrdení, navrhujeme vypočítať členov volebnej komisie ako aj obyvateľov obce Dolné Srnie a to: [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ]. Na základe uvedených skutočností navrhujeme, aby bola naša sťažnosť vybavená tak, že ústavný súd rozhodne, že: 1. vyhlasuje komunálne voľby za neplatné.»

II.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Ustanovenia zákona o ústavnom súde upravujúce predbežné prerokovanie návrhu sa vzťahujú aj na sťažnosti podľa čl. 129 ods. 2 ústavy (ďalej len „volebná sťažnosť“), ktoré musia obsahovať obligatórne náležitosti predpísané v § 20 a § 60 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

V zmysle § 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh na začatie konania musí obsahovať, akej veci sa týka, kto ho podáva, prípadne proti komu návrh smeruje, akého rozhodnutia sa navrhovateľ domáha, odôvodnenie návrhu a navrhované dôkazy. Návrh musí podpísať navrhovateľ alebo jeho právny zástupca.

Podľa § 20 ods. 2 zákona o ústavnom súde k návrhu na začatie konania sa musí priložiť splnomocnenie na zastupovanie navrhovateľa advokátom. V splnomocnení sa musí výslovne uviesť, že sa udeľuje na zastupovanie pred ústavným súdom.

Podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd je viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne ustanovených v tomto zákone.

Volebná sťažnosť okrem všeobecných náležitostí uvedených v § 20 zákona o ústavnom súde musí podľa § 60 ods. 1 zákona o ústavnom súde obsahovať aj

a) vyjadrenie sťažovateľa o tom, či napáda voľby na celom území Slovenskej republiky, alebo len v určitom volebnom obvode; kandidát môže napádať len zvolenie iného kandidáta vo svojom volebnom obvode,

b) dôvody, pre ktoré voľby napáda, s označením dôkazov,

c) údaje a dôkazy o tom, že je oprávneným navrhovateľom podľa § 59; to neplatí v prípade navrhovateľov uvedených v § 18 písm. a) až e),

d) návrh na rozhodnutie vo veci podľa § 63 ods. 2.

V zmysle § 60 ods. 2 zákona o ústavnom súde sa volebná sťažnosť musí podať do desiatich dní po oznámení výsledkov volieb.

Sťažnosť sťažovateľky bola ústavnému súdu doručená 18. novembra 2018, t. j. v zákonom ustanovenej lehote, pri predbežnom prerokovaní sťažnosti však ústavný súd zistil, že táto v predloženom znení neobsahuje všetky obligatórne náležitosti ustanovené v § 20 a § 60 ods. 1 zákona o ústavnom súde pre volebné sťažnosti, keďže:

1. Sťažovateľka ako dôvod, pre ktorý voľby napáda, označila skutočnosť, že jej aj iným voličom „*bol zo strany volebnej komisie predložený dokument, ktorý bol celý prekrytý papier a bolo jej ukázané len miesto kam sa má podpísať. Na základe uvedeného sťažovateľke nebolo umožnené z ich strany zistiť/vidieť skutočnosť, či sa vôbec podpisuje k svojmu menu alebo nie, respektíve či vôbec podpisuje zoznam voličov. Teda nemala vedomosť či podpisuje prevzatie hlasovacieho lístka za seba.*“.

Na preukázanie jej tvrdenia žiadala vypočuť členov volebnej komisie a piatich obyvateľov obce Dolné Srnie. Svedkov, ktorých žiadala vypočuť, síce uviedla menovite, avšak bez uvedenia adries ich bydliska. Iné dôvody, pre ktoré by mali byť voľby neplatné, neuviedla. Sťažovateľka tiež hodnoverným spôsobom nepreukázala, že je aktívne legitimovaná na podanie sťažnosti (m. m. PL. ÚS 34/94).

2. Splnomocnenie priložené k sťažnosti na zastupovanie sťažovateľky advokátkou v konaní pred ústavným súdom (§ 20 ods. 2 zákona o ústavnom súde) doručené pri elektronickej verzii volebnej sťažnosti je bez vykonania zaručenej konverzie.

Podľa § 20 ods. 2 zákona o ústavnom súde k návrhu na začatie konania sa musí pripojiť splnomocnenie na zastupovanie navrhovateľa advokátom, ak tento zákon neustanovuje inak. V splnomocnení sa musí výslovne uviesť, že sa udeľuje na zastupovanie pred ústavným súdom.

Podľa § 31a ods. 1 zákona o ústavnom súde ak tento zákon neustanovuje inak a povaha veci to nevyklučuje, použijú sa na konanie pred ústavným súdom primerane ustanovenia Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) alebo Trestného poriadku.

Podľa § 125 ods. 1 CSP podanie možno urobiť písomne, a to v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe.

Elektronickým podaním sa rozumie podanie urobené elektronickou poštou prostredníctvom mailovej správy alebo prostredníctvom elektronických schránok podľa zákona č. 305/2013 Z. z. o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o e-Governmente) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o e-Governmente“), prípadne prostredníctvom elektronického formulára pre elektronické podanie sprístupneného v module elektronických formulárov.

Podľa § 125 ods. 2 CSP podanie vo veci samej urobené v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu treba dodatočne doručiť v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe autorizované podľa osobitného predpisu; ak sa dodatočne nedoručí súdu do desiatich dní, na podanie sa neprihliada. Súd na dodatočné doručenie podania nevyzýva.

Na internetovej stránke ústavného súdu www.ustavnysud.sk v sekcii „Elektronické služby“ sa okrem linku na formulár na elektronické podanie na začatie konania pred ústavným súdom, ktorým možno iniciovať všetky typy konaní upravených v prvom oddiele siedmej hlavy ústavy patriacich do právomoci ústavného súdu, nachádza aj upozornenie v tomto znení: „Elektronické podanie na začatie konania pred Ústavným súdom Slovenskej republiky musí podávajúci podpísať kvalifikovaným elektronickým podpisom (KEP). V prípade, ak podanie podáva právny zástupca v mene svojho klienta, je potrebné, aby splnomocnenie právneho zástupcu, ktoré má tvoriť prílohu podania, bolo už pred priložením k formuláru podania podpísané kvalifikovaným elektronickým podpisom (KEP) klienta. Ak klient nemá kvalifikovaný elektronický podpis, je potrebné doručiť podpísaný originál splnomocnenia Ústavnému súdu Slovenskej republiky poštou alebo osobne.“

Ústavný súd so zreteľom na dikciu § 20 ods. 2 zákona o ústavnom súde v spojení s § 125 CSP konštatuje, že právna zástupkyňa sťažovateľky k sťažnosti pripojila „*plnomocenstvo*“ sťažovateľky na jej zastupovanie advokátkou v konaní pred ústavným

súdom. Uvedené „*plnomocenstvo*“ však má podobu oskenovanej listiny, nebolo podpísané kvalifikovaným elektronickým podpisom sťažovateľky a nebolo dodatočne (v lehote 10 dní podľa § 31a ods. 1 zákona o ústavnom súde v spojení s § 125 ods. 2 CSP) doručené ústavnému súdu v origináli poštou ani osobne.

Vo všeobecnosti platí, že oprávnenie právneho zástupcu konať za svojho klienta, teda za účastníka konania, musí byť počas celého priebehu súdneho konania preukázané originálom splnomocnenia.

Splnomocnenie podľa § 20 ods. 2 zákona o ústavnom súde je osobitnou listinou preukazujúcou oprávnenosť advokáta vykonávať procesné úkony v konaní podľa čl. 127 ods. 1 ústavy za navrhovateľa ako účastníka konania. Takéto splnomocnenie je osobitným procesným úkonom navrhovateľa ako účastníka konania voči ústavnému súdu, s ktorým sú spojené závažné právne dôsledky. Na elektronickú podobu splnomocnenia treba aplikovať ustanovenia zákona o e-Governmente, pričom oprávnenie konať v mene sporovej strany (účastníka konania) sa preukazuje buď splnomocnením ako elektronickým dokumentom autorizovaným splnomocniteľom v zmysle § 23 zákona o e-Governmente, alebo ak splnomocniteľ nemôže tento dokument autorizovať, vykonaním zaručenej konverzie pôvodného listinného splnomocnenia v zmysle § 35 ods. 2 zákona o e-Governmente. Autorizácia splnomocniteľom preukazuje autenticitu splnomocniteľa ako osoby, ktorá splnomocnenie udelila. Autorizácia splnomocnenia advokátom ako splnomocnencom nie je postačujúca, pretože preukazuje len autenticitu splnomocnenca, a teda skutočnosť, že advokát plnú moc prijal.

Podľa § 23 ods. 4 zákona o e-Governmente ak nie je preukázaný opak, na účely elektronickej komunikácie je oprávnenie osoby konať za inú osobu alebo v mene inej osoby preukázané vždy, ak

a) konajúca osoba použije na autorizáciu platný mandátny certifikát podľa osobitného predpisu, z ktorého vyplýva oprávnenie konať za túto osobu alebo v jej mene a rozsah tohto oprávnenia, alebo

b) prostriedok, ktorý konajúca osoba použije na autorizáciu, obsahuje identifikátor osoby a z referenčného údajov vyplýva oprávnenie tejto osoby konať za inú osobu alebo v jej mene.

Podľa § 23 ods. 5 písm. a) zákona o e-Governmente okrem spôsobu podľa odseku 4 sa oprávnenie konať v mene inej osoby, na účely elektronickej komunikácie, preukazuje aj elektronickým dokumentom obsahujúcim jednoznačnú identifikáciu konajúcej osoby, osoby, v mene ktorej je oprávnená konať, a rozsah oprávnenia konať v mene tejto osoby, pričom tento elektronický dokument musí byť autorizovaný splnomocniteľom, ak oprávnenie konať vzniká udelením splnomocnenia, alebo príslušným orgánom verejnej moci, ak oprávnenie konať vzniká rozhodnutím orgánu verejnej moci.

Podľa § 35 ods. 1 zákona o e-Governmente konverzia je postup, pri ktorom je celý, bežne zmyslami vnímateľný, informačný obsah pôvodného

a) elektronického dokumentu transformovaný do novovzniknutého dokumentu v listinnej podobe,

b) dokumentu v listinnej podobe transformovaný do novovzniknutého elektronického dokumentu,

c) elektronického dokumentu transformovaný do novovzniknutého elektronického dokumentu.

Podľa § 35 ods. 2 zákona o e-Governmente zaručenou konverziou je konverzia s cieľom zachovania právnych účinkov pôvodného dokumentu a jeho použiteľnosti na právne úkony vykonaná postupom pre zaručenú konverziu podľa štvrtej časti.

Podľa § 35 ods. 3 písm. a) zákona o e-Governmente osobou oprávnenou vykonávať zaručenú konverziu sa rozumie orgán verejnej moci, advokát a notár.

V danom prípade transformáciou listinného dokumentu – splnomocnenia podpísaného sťažovateľkou – do elektronickej podoby (naskenovaním) bez vykonania

zaručenej konverzie došlo k strate účinkov pôvodného listinného dokumentu rovnako ako pri vyhotovení fotokópie z originálu listinného splnomocnenia (m. m. III. ÚS 285/2018).

Sťažovateľka podaním doručeným ústavnému súdu 20. novembra 2018 prostredníctvom pošty doručila volebnú sťažnosť opätovne. Jej prílohu tvorilo aj „*plnomocenstvo*“, ktoré však nie je originálom (je to len oskenovaná kópia), čo je takým nedostatkom, ktorý má za následok nemožnosť jeho akceptácie v konaní pred ústavným súdom.

Podľa § 34 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov právny úkon je prejav vôle smerujúci najmä k vzniku, zmene alebo zániku tých práv alebo povinností, ktoré právne predpisy s takýmto prejavom spájajú.

Splnomocnením splnomocnenec preukazuje oprávnenie konať za inú osobu v rozsahu v ňom uvedenom. Sťažovateľka nepredložila ústavnému súdu originál splnomocnenia, ale len jeho kópiu.

V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na ustálenú súdnu prax podľa judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (napr. sp. zn. 4 SŽi 35/2014), podľa ktorej je zastúpený povinný predložiť splnomocnenie v jeho originálnej verzii, a nie fotokópiu, pretože iba originál splnomocnenia disponuje právnou silou, ktorá spočíva v tom, že jednoznačne preukazuje prejavenu vôľu zastúpeného. Z uvedeného ústavný súd vyvodil, že pri posudzovaní právnych účinkov fotokópie splnomocnenia je súdna prax jednotná, keďže fotokópii splnomocnenia nepriznala žiadne právne účinky, preto je potrebné predkladať konajúcemu súdu originál splnomocnenia (II. ÚS 231/2018).

Ústavný súd už vo veci vedenej pod sp. zn. PL. ÚS 59/2014 vo vzťahu k inej sťažovateľke uviedol, že ju nebude vyzývať „*na odstránenie nedostatkov jej volebnej sťažnosti vzhľadom na to, že u osoby, ktorá kandiduje na funkciu starostu obce ako najvyššieho výkonného orgánu obce, ktorý rozhoduje o právach, právom chránených záujmoch alebo povinnostiach fyzických osôb a právnických osôb v oblasti verejnej správy, a pri výkone tejto funkcie je povinná uplatňovať ústavu, ústavné zákony, zákony a ostatné*

všeobecne záväzné právne predpisy podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia, sa predpokladá, že je oboznámená so všetkými podmienkami konania podľa čl. 129 ods. 2 ústavy a § 59 až § 63 zákona o ústavnom súde minimálne v rozsahu schopnosti podať sťažnosť, ktorá spĺňa zákonom predpísané náležitosti“. V nadväznosti na citované ústavný súd zároveň zdôrazňuje, že nie je povinný odstraňovať z úradnej moci nedostatky v zákonom predpísaných náležitostiach, ktoré zistil vo veci sťažovateľky, a preto ju pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. decembra 2018